

Nr 838

Av herr Jansson m. fl., angående könsrollerna.

Den aktuella könsrollsdebatten syftar främst till att ange vägar och metoder att vidga demokratien i vårt samhälle. Utgångspunkterna är att det alltjämt uppställs normer och görs värderingar varierande allteftersom det är fråga om en man eller en kvinna. Den enskilde individens anlag och förutsättningar är ej utslagsgivande. Det förekommer således på olika områden en diskriminering, som främst drabbar kvinnan, men som också får negativa verkningar för mannen. Denna diskriminering är oförenlig med jämlikhet mellan medborgarna och bidrar till att beskära demokratien.

I den pågående debatten har djupt konservativa ståndpunkter och konserverande attityder angripits. Orättvisor i nuvarande sociallagstiftning, som i olika avseenden bygger på den s. k. huvudförsörjarprincipen, har påvisats. Bristsituationen på barntillsynens och den kollektiva servicens område har anförts som påtagliga hinder för ökad jämlikhet mellan kvinnor och män. Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden, med stark koncentration till mindre kvalificerade och lågavlönade yrkesområden, har utgjort en av de mest påtagliga illustrationerna till nuvarande könsrolls fördelning. Arbetsfördelningen inom familjen har attackerats, och den gängse uppfattningen att kvinnan är den som främst är ansvarig för hemmets skötsel och barnens vård har kritiserats.

Debatten har lett till en viss omsvängning i betraktelsesättet, men några avgörande förändringar på det praktisk-politiska planet i syfte att jämna vägen för kvinnornas fulla deltagande i förvärvs- och samhällsliv har dock inte skett.

Den dolda arbetslösheten bland kvinnorna är alltjämt mycket stor. Arbetskraftsmätningar har uppskattat den till drygt 100 000, men i realiteten torde den vara betydligt större. Geografisk bundenhet, brist på yrkesutbildning, otillräckliga resurser i fråga om daghem och fritidshem, avsaknaden av kollektiva serviceinrättningar är avgörande hinder för en ökad förvärvsintensitet bland kvinnorna. En obligatorisk arbetslöshetsförsäkring omfattande alla, även dem som önskar men som av skilda skäl inte kan ta ett förvärvsarbete, borde införas.

Skolans fostran liksom vägledning i fråga om yrkesval följer alltjämt rådande könsrollsmönster. Såväl skola som småbarnsinstitutioner måste tilldelas en nyckelroll när det gäller fostran till en ny syn på människollen. Massmediernas roll får härvid inte förbises.

Planering av kollektiva serviceinrättningar får inte längre skjutas på framtiden. Behovet av kollektivhus och servicecentra är redan stort och kommer att öka oavslåeligt. Den kollektiva servicen måste emellertid utformas så att den inte endast blir tillgänglig för de ekonomiskt bäst bärkraftiga familjerna, utan även så att lågavlönade, barnfamiljer och pensionärer kan tillgodogöra sig tjänsterna i fråga.

Samhällets utveckling kräver kvinnornas insatser i förvärvslivet, men det får inte vara som låglönearbetare. Bruttonationalprodukt och levnadsstandard skulle kunna öka avsevärt vid en utjämning av nuvarande könsroller. Avskaffandet av speciella rollfack för män och kvinnor är inte bara ett kvinnointresse utan ett allmänt samhällsintresse.

I samtliga nordiska länder pågår för närvarande en intensiv debatt om könsrollsproblematiken. Både på regeringsplan och i organisationer bedrivs också ett omfattande utredningsarbete. Sociologisk och annan samhällsforskning ger betydande bidrag till belysning av mäns och kvinnors roller i samhället. Med hänsyn till att förhållandena i de nordiska länderna är ganska likartade vore det ändamålsenligt om pågående och planerad forskning kunde koordineras, att regelbunden kontakt etablerades och en allmän informationstjänst för utredning och forskning upprättades så att onödigt dubbelarbete kunde undvikas och i stället ersättas med supplerande verksamhet. Sådana åtgärder skulle kunna leda till en effektivisering av forsknings- och utredningsarbetet och snabbare föra fram till ett politiskt och socialt reformarbete i syfte att ändra nu rådande rollfördelning mellan män och kvinnor.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om att initiativ tages till en samordning av den forskning och utredande verksamhet som bedrivits och bedrivs i de nordiska länderna i syfte att snabbare åstadkomma åtgärder för att ändra rådande rollfördelning mellan män och kvinnor.

Stockholm i januari 1967

Axel Jansson (k)

Gösta Andersson (k)

Erik Karlsson (k)
